

U slučaju akcidenta nazvati:

**Direktorat za vanredne situacije Ministarstva
unutrašnjih poslova –
Operativno – komunikacioni centar 112
Evropski broj za hitne službe – 112**

POSTUPCI VOZAČA U SLUČAJU UDESA

U slučaju udesa, akcidenta, koji se mogu desiti tokom prevoza opasnih materija, vozač i suvozač moraju preduzeti sledeće mjere, ukoliko se one mogu bezbjedno i praktično sprovesti:

- * pokrenuti sistem kočenja, ugasiti motor i odvojiti akumulator upotrebom glavnog prekidača, ukoliko postoji;
- * ne koristiti izvore paljenja;
- * obavijestiti o udesu nadležne službe, davanjem što je moguće više podataka o akcidentu ili nesreći i opasnim materijama koje su uključene;
- * obući reflektujuću prsluk upozorenja i na odgovarajuće mjesto postaviti samostojeći znak upozorenja;
- * čuvati transportna dokumenta na sigurnom mjestu i dati ih nadležnim službama koje dolaze na mjesto udesa;
- * ne gaziti ili dirati iscurile materije i spriječiti udisanje dima, prašine i para i stati suprotno od smjera vjetra;
- * ukoliko je moguće bez opasnosti, upotrebiti aparat za gašenje požara;
- * ne gasiti požar u teretnim prostorima;
- * ukoliko je to moguće bez opasnosti, upotrebiti predviđenu opremu za vozilo, da bi se spriječilo dalje isticanje opasne materije u okolinu;
- * udaljiti se iz neposredne okoline gdje se desio udes, pozvati druge osobe da se sa tog mjesta udalje i pridržavati se uputsava nadležnih službi;
- * kontamiranu odjeću i upotrebijenu kontaminiranu zaštitnu opremu skinuti i bezbjedno ukloniti.

Listice opasnosti:

*Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore
Direktorat za vanredne situacije*

PREVOZ OPASNIH MATERIJA U DRUMSKOM SAOBRAĆAJU

**Ministarstvo unutrašnjih poslova
Direktorat za vanredne situacije**

Bulevar Sv. Petra Cetinjskog 22
81 000 Podgorica, Crna Gora
tel: 020 481 801 fax: 020 481 833/834
mup.emergency@t-com.me

OPASNE MATERIJE

Opasne materije predstavljaju sve materije koje pod određenim uslovima mogu na bilo koji način ugroziti život i zdravlje ljudi i životnu sredinu. Zbog negativnog uticaja ovakvih materija, njihov prevoz mora biti organizovan tako da rizik od nezgoda bude minimalan, odnosno da eventualne posljedice nezgode budu svedene na najmanju moguću mjeru.

Prevoz opasnih materija u drumskom saobraćaju je specifična oblast, koja zahtijeva primjenu određenih pravila i procedura, a u cilju povećanja bezbjednosti i smanjenja rizika od akcidentnih situacija, odnosno ugrožavanja života i zdravlja ljudi i životne sredine. Rizik u prevozu opasnih materija se može smanjiti ukoliko se preduzmu neophodne preventivne mjere bezbjednosti, odnosno ukoliko se od svih učesnika u prevozu zahtijeva maksimalna odgovornost, uz dosljedno poštovanje nacionalnih propisa i međunarodnih sporazuma iz ove oblasti.

Osnova bezbjednog prevoza leži u utvrđivanju i analizi potencijalnih opasnosti, prepoznavanju i klasifikaciji opasne materije koja se prevozi, utvrđivanju zahtjeva za vozila koja prevoze opasne materije kao i o stručnoj osposobljenosti lica koja učestvuju u manipulaciji ovim materijama u toku prevoza.

Prevoz opasnih materija u drumskom saobraćaju regulisan je ADR sporazumom - Evropski sporazum o međunarodnom prevozu opasnih materija u drumskom saobraćaju (European Agreement Concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road).

Podjela opasnih materija po ADR-u:

- klasa 1. eksplozivne materije i predmeti;
- klasa 2. gasovi;
- klasa 3. zapaljive tečnosti;
- klasa 4.1 zapaljive čvrste materije;
- klasa 4.2 samozapaljive materije;
- klasa 4.3 materije koje u dodiru sa vodom oslobađaju zapaljive gasove;
- klasa 5.1 oksidirajuće materije;
- klasa 5.2 organski peroksidi;
- klasa 6.1 otrovi;
- klasa 6.2 infektivne materije;
- klasa 7. radioaktivni materijali;
- klasa 8. korozivne (nagrizajuće) materije;
- klasa 9. ostale opasne materije.

MJERE BEZBJEDNOSTI

Da bi se mjere bezbjednosti sprovele na način kako je to prepoznato u međunarodnim ugovorima i nacionalnim propisima, potrebno je da se u cjelokupnom transportnom lancu, prije svega prepoznaju učesnici i njihove obaveze, a sve u cilju bezbjednog prevoza i sprečavanja eventualnih akcidentnih situacija.

Bezbjednosni zahtjevi učesnika, počev od ambalažera, preko pošiljaoca, prevoznika i primaoca moraju biti ispoštovani prije otpočinjanja samog prevoza opasne materije.

Ambalaža u kojoj se prevoze opasne materije mora biti zatvorena, nepropusna i da materijal od kojeg je napravljena ne stvara negativnu reakciju sa opasnom materijom koja se u njoj nalazi.

Opasnom materijom mogu da rukuju lica koja su stručno osposobljena za rukovanje opasnom materijom odgovarajuće klase.

Lice koje upravlja vozilom koje prevozi opasnu materiju mora da posjeduje važeći ADR sertifikat o osposobljenosti za prevoz opasnih materija.

Utovar i istovar opasnih materija može da se vrši samo na mjestima na kojima se ne ugrožavaju život i zdravlje ljudi, životna sredina ili materijalna dobra.

Mjesta na kojima se vrši utovar ili istovar opasnih materija moraju da budu na odgovarajući način obezbijedena i na vidnom mjestu označena oznakama opasnosti, kao i snabdjevena aparatima i drugim uređajima za gašenje požara.

Na mjestu na kojem se vrši utovar ili istovar opasne materije, zabranjeno je: držanje materija i uređaja koji mogu izazvati požar ili omogućiti njegovo širenje, raditi sa otvorenim plamenom, pušenje i upotreba sredstava za paljenje, korišćenje alata ili drugih uređaja koji varniče, kao i prisustvo lica koja neposredno ne učestvuju u utovaru ili istovaru tih materija. Utovar i istovar opasnih materija vrši se, po pravilu, danju. Ako se utovar ili istovar opasnih materija vrši noću, osvjjetljenje na mjestu utovara i istovara mora da bude električno u odgovarajućem stepenu zaštite.

Od velike važnosti, kada je u pitanju prevoz opasnih materija jeste i pravilno označavanje vozila, naime vozila koja prevoze opasne materije moraju biti propisno označena, obilježena i ispravna, u skladu sa ADR sporazumom.

Za označavanje vozila koriste se odgovarajući znaci upozorenja i oznake za označavanje opasnosti – **listice opasnosti, koje su propisane ADR sporazumom i koje moraju biti neizbrisive, čitljive i nakon požara koji bi trajao 15 minuta.**

Znaci upozorenja i listice opasnosti postavljaju se na prednjoj i na zadnjoj strani vozila u vertikalnoj ravni, a u pojedinim slučajevima i na bočnim stranama vozila, tako da budu lako uočljive i vidljive, **kako je definisano ADR sporazumom.**

Savjetnik za bezbjednost – obaveza svih učesnika u prevozu, čija je djelatnost vezana za transport opasnih materija u drumskom saobraćaju ili s tim u vezi pakovanje, utovar, punjenje ili istovar, je da moraju imati jednog ili više savjetnika za bezbjednost u transportu opasnih materija.

Ključni zadaci savjetnika za bezbjednost odnose se na:

- praćenje propisa i međunarodnih ugovora iz oblasti prevoza opasnih materija;
- kontrolu rukovanja opasnim materijama;
- primjenu mjera bezbjednosti propisanih nacionalnim propisima i međunarodnim ugovorima;
- sprovođenje odgovarajućih mjera u cilju sprečavanja nezgoda;
- praćenje osposobljavanja zaposlenih u vezi prevoza opasnih materija, itd.

DOKUMENTACIJA U PREVOZU OPASNIH MATERIJIA

Svaki prevoz opasnih materija prati odgovarajuća dokumentacija koja se odnosi na predmet prevoza, vozilo i vozača, a u kojoj se u potpunosti definiše prevoz.

Lice koje upravlja vozilom kojim se prevoze opasne materije mora za vrijeme prevoza posjedovati sljedeća dokumenta:

- sertifikat o osposobljenosti vozača;
- sertifikat o ispravnosti vozila za prevoz opasnih materija;
- ispravu o prevozu i uputstvo o posebnim mjerama bezbjednosti.

Sertifikat o osposobljenosti vozača predstavlja dokument kojim vozač dokazuje da je stručno osposobljen za prevoz opasnih materija odgovarajućih klasa.

Sertifikat o ispravnosti vozila za prevoz opasnih materija predstavlja dokument kojim se dokazuje ispunjenost uslova vozila, za prevoz opasnih materija, shodno ADR sporazumu.

Isprava o prevozu opasne materije sadrži:

- mjesto utovara;
- vrstu pakovanja;
- podatke o vrsti opasne materije (UN broj, klasa, hemijski, tehnički i trgovački naziv opasne materije, kao i identifikacioni broj u skladu sa međunarodnim ugovorima);
- podatke o količini opasne materije (bruto i neto masa, broj komada i dr.);
- izjavu da su ispunjeni propisani uslovi za prevoz opasne materije (u pogledu ambalaže, označavanja, pakovanja i sl.);
- naziv i sjedište, odnosno ime i adresu pošiljaoca i primaoca;
- izjavu da je uz ispravu o prevozu opasne materije prevozniku predato i uputstvo o posebnim mjerama bezbjednosti; potpis i pečat pošiljaoca.

Uputstvo o posebnim mjerama bezbjednosti sadrži:

- podatke o vrsti opasnosti koju predstavlja i posljedice koje može da izazove opasna materija;
- pregled posebnih mjera koje treba da se preduzmu prilikom prevoza opasne materije i mjera za sprečavanje, odnosno ublažavanje štetnih posljedica koje mogu da nastanu usljed nezgode ili kvara na prevoznom sredstvu;
- postupanje sa licem koje dođe u dodir sa opasnom materijom;
- broj telefona Operativno – komunikacionog centra 112 u Ministarstvu unutrašnjih poslova, koji mora da se obavijesti o nezgodi ili saobraćajnom udesu prilikom prevoza opasne materije.

ADR

UNITED NATIONS